

tájékozódást merithetünk belőle a magyar nevelésügy fejlődéséről illetően. — A másik tanulság inkább lélektani: Bizonyos részvétellel olvassuk a piarista atyáknak küszködését az egyes iskolák megalapítása és felvirágoztatása érdekében az elindulás éveiben. Mégpedig olyan mostoha körülmények között, amikor iskolaépület, vagy osztálytermek híján, esetleg részvétlen környezetben, kedvezőtlen történeti viszonyok között, a nemzettől idegen hatóságoknak gyanakvó eljárása közepette kellett a nemzeti szellemet és művelődésügyet szolgálniok. — Mennyire más dolog ma egy szertárakkal, könyvtárral ellátott, esetleg központi fűtéssel felszerelt gimnázium katedráját elfoglalni. A mű ezt a pedagógiai hivatástudatot érintő tanulságot is hathatósan szolgálja.

Visy József

Bognár Cecília, Lélektan és nevelés. 1943. Egyetemi Nyomda. 230 old.

Az író célja, hogy a lélektan és a nevelés kapcsolatát kimutassa és hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a nevelés a lélektan minél teljesebb megismerésével tökéletesedjék.

Bevezetésében kifejti a lélektan és a nevelés természetét és szükségyszerű összefüggését, vázolja a lélektan tudományának fejlődési fokozatait és változatait; majd rátér olyan területeire, melyeknek a nevelésben döntő szerepük van. Ezeket egy-egy fogalom alá gyűjtött nagy csoportra osztja; pl. A megismerés lélektana, Az érzelem, Az ösztön és akarat, stb.

Az író mind a lélektan, mind a neveléstudomány terén széleskörű tudással rendelkezik és elméletét az életből vett gyakorlati példákkal világítja meg. — Mivel célja a két tudomány egymásrautaltságának kifejtése volt, gyakran könyvének különböző fejezeteiben elszórtan találja meg a tanár, tanító, vagy szülő azokat a — gyakorlatban összetartozó — irányelveket, melyeket majd nevelése tökéletesítésére felhasználhat. — Különösen: A nevelőhatások lélektana, A vallásosság és A magyar gyermek c. fejezetekben találunk sok gyakorlati értékű gondolatot.

A tanulságos munkát a Nemzetnevelők Könyvtára adta ki «Gyermek és ifjúságtanulmány» c. sorozatában.

Szundy Gizella

Balaton Béla, A tanulás titkai. (Székesfehérvár, Vörösmarty-nyomda, 1943.) 46. l.

Nagy érdeklődéssel nyultunk a kis füzet után, mert a helyes tanulásra nevelő könyvek elég ritkák. Balaton Bélát is ez indította az itt közölt tanulmány megírására. Füzeté már terjedelménél fogva is csak bevezetőnek számíthat, de mint ilyen értékes összefoglalását adja a tanulás előismereteinek, lélektani és fiziológiai feltételeinek. Az ezekről szóló rész talán kicsit bő is; az elsősorban gyakorlati tanácsokra vágó olvasót némileg fárasztani fogja. Bár kétségtelenül hasznos és fontos dolog ezeknek a feltételeknek ismerete. Amit a tanulás titkai iránt érdeklődők a cím után ítélve várnak, a második fejezetben a Tanulási irányelvekben találják meg. A szerző közöl egy mintát is, amely az ő tanulási rendszerét tükrözi. Nem középfokú iskolások, hanem egy szigor-

latra készülő egyetemi hallgató részére. Előkészülés, megértés, anyagrendezés, bevésés, átismétlés, felmondás az egyes fokok, mindegyik megérzéskeltetéséhez egy-egy találó idézetet is fűz nagy gondolkodók műveiből. Általában ami újság Balaton Béla füzetében: az a tanulásnak az életbeosztással való szoros kapcsolatbahozatala. Nem éri be gyakorlati fogások felsorolásával, hanem nagyon helyesen rámutat, hogy aki okosan és eredményesen akar tanulni, annak megfelelőképpen kell élnie is. Érdekes és a mai hajszoltságban igen időszerű megállapítása, hogy a művelt Nyugaton keveset törődünk a gondolatok összpontosításával, a tanulás előtti és közbeni szemlélődéssel, Kelet ősrégi tapasztalatainak bölcs szabályaival. — A tanúságos kis füzet ismertetéséhez még csak annyit, hogy a tanulás titkaival ilyen komolyan foglalkozó szerző hézagpótló munkát végezhetne, ha a szülői és nevelői társadalom részére a gyermek fejlődési fokainak megfelelő fejezetekben gyakorlati útmutatót írna.

Krammer Jenő

Munka és harc az ősi rögrért. (Békés vármegye törvényhatósági iskolánkívüli népművelési bizottságának IV. Évkönyve. Irta és összeállította: Tanthó József. Kiadta az elszakított országrészekkel való újraegyesülés emlékére a fenti bizottság. Békéscsaba, 1943. 191. l.)

A magyar Alföldön minden népművelő munkára fokozott örömmel figyelünk fel, nemcsak, mert földrajzilag közelünkben folyik, hanem mert a magyarság egyik legfontosabb erőforrását érinti. Tanthó József békésmegyei népművelő titkár, olyan könyvet szerkesztett, mely nemcsak örömmel tölt el, hanem még is lép, mert sokoldalú, szép alkotómunka tükröződik benne. A vaskos kötetet az Általános rész vezeti be, ebben a miniszterelnök bevezető tanulmánya (Magyarország és Európa) után a kultuszminiszter: A falu és város egymásraultalásága címen értekezik, Ravasz László püspök a Mi a magyar? kérdésre felel, Bisztray Gyula a Két magyar Hazá uniójáról ír, Karácsony Sándor a magyar lélek titkait fejtegeti, míg Békés vármegye főispánja Az örökké való Széchenyi alakjában jelöli meg az eszményt. — Így ez a bevezető is már értékes tanulmányok foglalatja. Pedig a tulajdonképpeni népművelői rész adja a könyv gerincét, itt találjuk meg kiváló népművelők és tudósok tollából mindazt, amire az ilyen természetű munkáknál gondolnunk kell: a néphagyomány, népművészet ápolását, a néprajzi teendők, a népművelői előadások anyagának vizsgálatát, a műkedvelői színjátszás feladatait, a nép és a könyv viszonyának taglalását, valamint rövid ismertetését a népfőiskolákról. A magyar daléneklés feladatairól maga Kodály Zoltán írt. A könyv harmadik részében beszámolót olvashatunk a békésvármegyei népművelői munka eredményeiről, pontos kimutatásokat, »beszélő számokat a népművelői életből», az ilyen irányú munka szervezési kérdéseiről s történeti visszatekintést is az elmúlt 22 évre. — Mindent összevetve szokatlannul gazdag és figyelemreméltó népművelői munka tükröződik ebben a könyvben, s valóban dicsőséget hoz Békés megyének, amelyben ilyen kiváló buzgalommal munkálkodnak arra hivatott férfiak. S mivel ez az Alföldön történik, ahol — sokak szerint — még nehezebb megmozgatni a lelkeket, eseményként könyvelhetjük el a szép kiadványt, de még inkább a benne feltáruló sikeres munkát. Ugy hisszük példaadónak nevezhetjük